

جلسه ۱۷۵

صورت مشروح روز یکشنبه

دهم شهر ذی قعدة ۱۳۲۸

مجلس یکساعت و چهل و پنج دقیقه قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای ذکاء الملك تشکیل شد صورت مذاکرات جلسه قبل را آقای معاضد الملك قرائت نمود .

غائبین جلسه روز قبل

قوام الاسلام - موسوی - حاجی میرزا آقا -

آقا سید محمد رضا - مستشار الدوله - مختار الدوله

آقا سید علی آقا - سیه دار اعظم - سردار احمد

بدون اجازه غائب بوده اند .

دکتر امیرخان - آقا میرزا احمد - آقا شیخ

رضا - بهجت - آقا سید جلیل - آقا میرزا ابراهیم

قمی - ناصر الاسلام - حاج وکیل الرعایا - ابوالقاسم

میرزا - کاشف و دهخدا بوقت حاضر نشدند

بترتیب وکیل التجار و لواء الدوله و حاجی

میرزا زین العابدین قمی مریض بودند .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی

است بفرمایند .

حاجی شیخ الرئیس - بنده بکفره

اخطار دارم و بکفره هم سؤال کسانی را که

امروز اسمشان را مینویسیم بنده هیئتشان را حرام

نمیدانم بلکه واجب میدانم زیرا که امتداد غیبت به

این درجه اگرچه موافق قانون باشد شاید عیب

نداشته باشد ولی موافق نزاکت و کالت صحیح

نمی دانم و آقای آقا سید علی آقای یزدی را بنده

محققاً می دانم که استعفا کرده است و خودش مکرر

اظهار کرده است که من قبول این وکالت را نمی

کنم با وجود این چرا بجای ایشان انتخاب نمیکنید

رئیس - باید استعفا ایشان را کتباً بفرستند

حاج شیخ الرئیس - سؤال این بود

که بنا بود بر حسب تقاضای آقای ادیب التجار تلگرافی

به آقای نایب السلطنه نوشته شود یا خیر

رئیس - نوشته شد .

حاج شیخ الرئیس - تشکر میکنم

افتخار الواعظین - بنده راجع به مندرجات

برق عرض دارم .

رئیس - جزء دستور نیست

حسینعلیخان - راجع بکمسیون فارسی

عرض دارم بنده یکی از اشخاصی بودم که در این

کمسیون انتخاب شده ام و دو جلسه هم حاضر بودم

ولی بواسطه کسالتی که عارض شده است مشغول

مداوا هستم نمی توانم در کمسیون حاضر شوم اگر

لازم است دیگر را بجای بنده انتخاب کنید

ادیب التجار - می خواستم عرض کنم

آقایان و کلاه سؤالاتی دارند مطلب دارند درد

داریم حضور آقایان وزراء لازم است خواهش دارم

و استدعا میکنم اطلاع بدهید وزراء حاضر شوند

سؤالاتی داریم منجمه می خواهیم بدانیم که وزیر

مسؤل انطباعات کجاست که از او سؤالات بمانیم

مجلس واگذار کرده است بنمایند کان یعنی هر وقتی که دیدند خیلی اهمیت دارد تجزیه میکنند و جزء بجزه رای میگیرند والا فصل بفصل رای می دهند این است که بنده تقاضا می کنم که بیش از این در این خصوص مذاکره نشود و رای بگیرند که مطلب تمام شود در این موقع بی مناسبت نمی دانم که در خصوص آقایانی که غایب می شوند برای (نماز خواندن) عرض کنم که خوب است نماز خودمان را در منزل های خودمان بخوانیم در موقعی که برای نهار خوردن می آمدیم برای اینکه حالایک موقعی است که وقت خودمان نیست وقت ملت است و از حق دیگری نمی توانیم صرف خودمان بکنیم و این کار به عقیده بنده مشروع نیست .

رئیس - حالا باید رای بگیریم گفتند همه کافی نیست .

آقا شیخ غلامحسین - بعد از این من گمان می کنم هیچوقت عده برای رای گرفتن کافی نشود برای اینکه امروز نگاه می کنم می بینم که از آقایان حاضر طهران خیلی غایب هستند .

گفتند بعضی برای کمسیون تقبیل نان غایب هستند .

آقا شیخ غلامحسین - آقای سیه دار اعظم آقای سردار احمد آقای مستشار الدوله آقای ممتاز - الدوله غایب هستند در صورتیکه جزء کمسیون تقبیل نان هم نیستند .

رئیس - اجازه هم نگرفته اند تصحیر بنده هم نیست بقیه شور در این قانون میگذاریم برای جلسه آتی آقای حاج شیخ علی سئوالی داشتید از وزارت مالیه بفرمائید .

حاج شیخ علی - مهمترین مطلبی را که مجلس شورای ملی نقطه نظر خود از او قرارداد بود جلب مستخدمین خارجه بود و مدتی در این صدد بود تا اینکه کابینه سابق این مطلب را پیشنهاد کردند و ۱۵ نفر را رسماً تقاضا کردند که جلب شود عده از آنها تصویب شد و عده از آنها را کابینه استرداد نموده که یک نظر دیگری در آن نموده بر گردانند چهار یا پنج نفر حالا درست در نظرم نیست از آنها راجع بود بوزارت مالیه که تصویب شد جلب شود و البته خیلی مهم است و جهت جریان ترتیب ادارات آن وزارت خانه خیلی لازم است که در این کار اقدام فوری بشود و حالا از آقای وزیر مالیه مستعفی هستم آن اقدامی را که در این باب فرموده اند بفرمایند که مسبوق شویم

وزیر مالیه - این مسلم است که جلب این قسم مستخدمین از راه های دور یک چیزی نیست که در ظرف دو سه روز انجام بگیرد عجالتاً بترتیباتی که مقتضی است از طرف وزارت امور خارجه اقدام شده است و سئوالی کرده اند منتظر جواب می باشم .

رئیس - جلسه آتی روز یکشنبه و دستور آن بقیه دستور امروز است حالا یک ربع تنفس است بعد از آن تقاضای جمعی از آقایان جلسه خصوصی تشکیل خواهد شد .

غروب آفتاب جلسه علنی ختم شد .

کاشف - این اظهارات آقای مخبر هیچ منافات ندارد یا اینکه فصل بفصل رای داده شود برای اینکه همان مذاکره در ماده می شود همان مذاکرات در فصل خواهد شد برای اینکه فصل همیشه حاوی مواد است و لابد وقتی فصل خوانده شد مواد هم خوانده می شود نهایت اینست که در موقع رای گرفتن یک مرتبه بفصل رای بگیریم و اگر چنانچه ما بخواهیم همینطوریکه کمسیون پیشنهاد کرده است تصویب کنیم که ماده بماده رای گرفته شود همانطوریکه آقای مشیرالدوله فرمودند خیلی اسباب اشکال خواهد شد و دست و پایی وزیر را خواهد بست .

حاج شیخ علی - در شور اول هم مذاکره در این خصوص خیلی شد بعضی معایبی در فصل هست اگر فصل بفصل تصویب شود و اگر ماده بماده هم تصویب شود همین طور بعضی معایب دارد مثلاً اگر بخواهیم در فصل رای بدهیم آنوقت بودجه حکام یک فصل خواهد بود و مواد آن یکی حکومت آذربایجان خواهد بود یکی هم حکومت خراسان و همینطور آنوقت این اختیار بوزارت داده خواهد شد که یک اختیاری را از ماده که نسبت بآذربایجان است نسبت بخراسان انتقال بدهد یا حذف نماید پس در این صورت اگر ماده بماده تصویب شود و این زحمت را مجلس تحمل نماید بهتر است از این که فصل بفصل تصویب شود و آنوقت اشکالات بزرگی برای ما تولید کند و اگر که فرار شود ماده بماده رای بدهیم آن وقت بیشتر مارا دچار اشکال خواهد کرد برای این که در هر ماده مذاکرات زیاد خواهد شد و طول می کشد از مجلس بگذرد اگرچه فصل بفصل اشکالش بیشتر برای این که وقتی نباشد فصل بفصل اخذ رای شود بسامی شود که آقایان در وقت فصلی یک ماده را تصویب نمی کنند آنوقت تمام فصل وارد می کنند و آن وقت بیشتر دچار اشکال خواهیم شد و انگهی در نظامنامه داخلی مادارد که هر نماینده می تواند تقاضا کند که جزء بجزه هم رای گرفته شود پس عقیده بنده این است که نه فصل بفصل رای بگیریم برای آن اشکالات که عرض کردم و نه جزء بجز برای این که خیلی وقت مجلس را تضییع خواهد کرد و همانطور که کمسیون تصویب کرده است ماده بماده رای بدهیم بهتر است و کمتر دچار اشکالی خواهیم شد .

آقا سید حسین اردبیلی - بنده افسوس می خورم از این مذاکرات برای اینکه نزاع لفظی است برای این که اگر ماده بماده قرار شود که رای بدهیم آنوقت وزیر ماده را طوطی پیشنهاد خواهد کرد که بتواند تمیزی در آن بدهد چنانکه دیدیم در پیشنهاد وزیر معارف در باب وزارت معارف و اوقاف و اوقاف را که ترتیب داده بودند هر کدام یک فصلی بود مشتمل بر بیست ماده و همه آنها را در یک ماده بطور مخصوصی گنجانیده بود و اگر بخواهیم فصل بفصل رای بدهیم باز هم وزیر طوطی پیشنهاد خواهد کرد که بتواند به میل خودش بعضی تصرفات کند نظامنامه داخلی

ماده (۲۱) شمه دیون عمومی در مقابل وزارت مالیه سؤال اجرا و تطبیق قوانین متعلقه به حقوق موزور خواهد بود هر سال بل حساب سالیانه از اضافات و موضوعات که در عرض آن سال بدفتر کل وارد شده بدفتر محاسبات کل و دیوان محاسبات خواهد داد

ماده (۲۲) حقوق مذکور در ماده (۲۰) و (۲۱) پس از طبع و توزیع بودجه سال اول در آتی هه ساله بشرح و جزو در بودجه قرداد نشده فقط میزان کل آن با تعیین تفاوتی که نسبت بسال قبل شده است درج خواهد گردید

حاجی آقا - چون در حقیقت این مواد همان طور که ذکر شده است از طرف کمیسیون پیشنهاد شده است و این ماده را که کلیه حقوق دیوانی که صاحبان آن مرجع خدمات دیوانی هستند بکلیه مطبوع است که میخواستند اجرا کنند چون بعضی از حقوق برها حقوقشان جزو وزارتخانه است میروند از آن وزارتخانه ها میگردند و از وزارت مالیه نمیگیرند خواستند بواسطه این ماده آن عده حقوق برها را مجزا کرده در کتابچه علیجده نوشته شود که حقوقشان را از وزارت مالیه بگیرند و در وزارت مالیه معین شود ولی بنده در کمیسیون هم مخالف بودم با این تاسیس که آن کسانی که حقوق بر هستند و مستخدم نیستند مخصوص آنها باید باشند بلکه عقیده ام این بود که يك ماده بطور عموم پیشنهاد شود و آن این بود که کلیه حقوق برها و هر کس که حقوقی از طرف دولت باو رسیده و میرسد آن در وزارت مالیه در يك کتابچه معین میشود که چه کسانی حقوق بر هستند و فایده اش هم معلوم است که در يك کتابچه که آورده اند بطور جمع و در نظر مجلس رسید مجلس هم همانطور رای میدهد و اسباب تسهیلی می شود و از آن طرف حقوق آن کسانی که مستخدمند در ادارات دولتی و حقوق بر و مجزی هستند از آنهائی که خدمت نمی کنند جمع و خرج آن در کتابچه استخراج میشود و معلوم خواهد شد که حقوق بر از ادارات دولتی چند نفر هستند و چه قدر از آن حقوق کسر خواهد شد و آنوقت کتابچه ایست برای و کلا که میدانند حقوق بر چه قدر هستند چه میرند وجه مقداری از اینها هم حقوق دیوانیشان از حقوق اداریشان مجزاست و يك میزان روشنی دست و کلا و سایرین آمده و وزارت مالیه هم يك ترتیب روشنی بدستش هست که از روی آن رفتار بکند و بداند چه قدر اشخاص هستند که از حقوق دولتی آنها کسر میشود و به حقوق استخدام میرسد اما آنچه در آنجا نوشته شده است که يك دسته اشخاص هستند که حقوق دارند و آنها کسانی هستند که در ادارات دولتی هستند آنها را يك کتابچه علیجده می کنند و بوزارت مالیه میدهند بنده تصور میکنم که اگر این يك قاعده کلی بشود که تمام حق برها يك کتابچه معین باشد خیلی بهتر است و حقوقشان هم مجزی میشود و بکنفر مستوفی آنها را منها میکند و توضیح میشود و آن غیر از تخصیص است حالا نمایندگان هر نوع نظری دارند بفرمایند بنده هم پیشنهادی میکنم.

آقا میرزا مرتضی قلیخان - اول این

فرمایشش که فرمودند که این پیشنهاد کمیسیون است عرض میکنم که این پیشنهاد وزیر است و وزیر در آخر لایحه خودش بعضی مطالب بود که بطور غیر ماده پیشنهاد کرده بود از آن جمله بعضیهاش قانونیت داشت و بعضیهاش قانونیت نداشت این بود که کمیسیون از مجلس اجازه خواست و مجلس اجازه داد که هر کدامش قانونیت دارد از آنها استخراج کند بعد در کمیسیون پنج ماده از لایحه وزیر را استخراج کردند و بشکل پنج ماده پیشنهاد مجلس کردند و در اینجا شور اول هم شد و علیجده چاپ شد اگر نظر آقایان باشد رفت بکمیسیون که ملحق شود دومیته بیاید اینجا پس این را که عرض میکنم اصل پیشنهاد وزیر است و شور اول هم شده است فرمایشی را که آقای حاجی آقا فرمودند که تمام آن حقوق که در این راپورت هست حالا تشریح میکنم که مقصود چیست مقصود این است که در تمام ادارات حقوق برها معین باشد مثلا در وزارت جنگ باید تمام حقوق برهای آن معین باشد و آنهائی که داخل در خدمت هستند داخل آنها نباشند در ادارات می بینند در هر اداره حتی فراقخانه مبلغی حقوق بر هست مثلا فلان شخص سرتیپ فراقخانه بوده و مرده است حالا زنش و بچه اش و پسرش و نوه اش همینطور حقوق دارند فلان سرتیپ فوج خلیج فوت شده است اولادش حقوق میرسد هنوز حقوق او را در وزارت جنگ در جزء بودجه فوج خلیج میرند بگرفتی سربك مدنی رفته است و حالا مواجیش را از وزارت فواید ما هم میرد و هکتار تمام این ادارات مخلوط است از مواج هائی که مستخدمین دارند و آن اشخاصی که ابتدا عنوان مستخدمی در آنها نیست و حقوق میرند مثلا در اصفهان هشتاد هزار تومان حقوق بگیر است که اشخاصی هستند که داخل خدمتی نیستند همچون در تهران و در جاهای دیگر کاری ندارند و مشغول کار خودشان هستند و حقوق بگیرند این قانون میگوید تمام حقوق داران اعم از اینکه در ادارات هستند یا در غیر ادارات اینها تمام بعنوان دیون عمومی يك شمه در وزارت مالیه درست میشود و يك بودجه نوشته می شود و سال اول مجلس تمام را دقت می کند که مطلب می شود و آن ماده سیم کمیسیون که نوشته شده است همان عبارتی که حاجی آقا تقاضا کرده اند که جزء بجزء نوشته شود سال اول می آید بمجلس و مجلس می خواند و تصدیق می کند و وقتی که تصدیق کرد عین جمع آن بودجه هه ساله در وزارت مالیه نوشته می شود با آن تفاوتهائی که هست مثلاً می نویسند که دو کروار جمع بودجه ایست ایل شد و بعد از آن صد هزار تومان کم و زیاد شد و تغییر کرد آن تغییر را تصدیق کسر می کنند باقی دیگر را در جمع می نویسند و می آورند در در مجلس و معلوم می شود و این ترتیب صحیحی است که هم تمام ادارات منظم می شود و هم می دانند که مخارج ادارات چه قدر است امروز که می گوید که وزارت جنگ شما ۶ کروار و ۷ کروار مخارج دارد شما نمی دانید این ۶ هفت کروار تمام صرف اسلحه

و بنده که يك نفر نماینده هستم این جا می گویم که این نمی تواند جزء دیون عمومی باشد دوتای آنرا قائل هستم باز هم عرض می کنم اشتباه نشده باشد یکی آنکه در خدمت باشد یکی آنکه در خدمت مرده باشد وزارت او باید داد سیمی را هم که در خدمت بوده و حالا فقیر است باید داده اما چهارمیش که از همه کس حالش بهتر است بنده نمی دانم از بیت المال چطور می شود رای داد

افتخار الواعظین - عرض می کنم این جا

بعضی فرمایشات آقایان را بنده خارج از موضوع می دانم گفتگو در این است که حقوقی را که دولت می دهد بر دو قسم است این است که حقوق برها در ادارات مستخدم هستند یا نیستند آن اشخاصی که در ادارات مستخدم هستند حقوق آنها در ذیل بودجه آن وزارت خانه در ضمن بودجه کمال بمجلس خواهد آمد و تصویب خواهد شد و حقوق آنها نباید مختلف در ضمن بودجه تمام وزارتخانه ها بیاید برای اینکه تکلیف او معلوم باشد و مجلس هم بداند که اندازه حقوق آنها چیست و بتواند در باره این نوع حقوق رای قطعی بدهد بگفتار مخصوص معین میکنند که عبارت باشد از شمه دیون عمومی و يك همچو دفتری ترتیب میدهد و بمجلس تقدیم خواهد کرد غرض از این ماده این است که حقوق بر دو قسم است هر که در وزارتخانه مستخدم است حقوق او در آن وزارتخانه منظور و در يك دفتر مخصوصی نوشته میشود و بمجلس می آید و هر کس که در هیچ اداره دولتی مستخدم نباشد باسم دیون عمومی و مستوفی تقاعدی بمجلس خواهد آمد و تصویب خواهد شد.

مؤتمن الملک - بنده هر چند از اعضای

کمیسیون هستم ولی با اینامده اساساً مخالف هستم این ماده صحیح است و این درجائی است که قانون اداری آنجا مرتب باشد و فقط ملاحظه از قانون داشته باشند و ملاحظاتی دیگری در بین نباشد یعنی اشخاصی که داخل يك اداره میشوند میدانند که مادام العمر یعنی مادامی که خیانتی نکرده اند در آن اداره هستند و روزیکه بواسطه کهولت از کار افتادند يك حقوق تقاعدی دارند ماه بامه یا سال بسال بآنها داده می شود در يك چنین مملکتی چنین قانونی لازم است و باید مجری باشد و ممکن است بعد از آنکه مستخدم يك اداره فلان مدت معینه را خدمت کرد بعد از آن مستحق حقوق تقاعدی شد و حقوق تقاعدی در حق او مقرر شد برود در يك وزارتخانه دیگر خدمت کند آنوقت هم آن حقوق تقاعدی را بگیرد هم از آن اداره که در آن خدمت می کند حقوق بگیرد و آن حقوق تقاعدی او که در دفتر مخصوص ثبت شد دیگر تغییری در آن ماده نمیشود و این در مملکت ما چرا شده اشخاصی هستند که میرند در يك اداره پنجاه میمانند بعد از آنجا خارج میشوند دو سال بیکار میمانند بعد داخل در يك اداره دیگر میشوند آنوقت ملاحظه کنید هوش اینک این ماده اسباب تسهیل امور مالیه شود موجب

حاجی وکیل الرعایا - بنده اینجا يك

نحوی در نظر دارم و آنرا بی اهمیت نمی دانم آن اینست که مایه قوانین رای بهیم که باشخاص حقوق بدهند که در خدمت باشند یا در خدمت فوت شده باشند برای آشناس ما می توانیم رای بهیم که دولت بورات آنها حقوق بدهد بجهت آن کسیکه کفیل امورات آنها بوده اما آن سببی که باید این جا ذکر بشود فقیر است که باو حقوق می دهند اگر غیر از این باشد ما چون نمی توانیم بخلاف شرع رای بهیم این جا می بینم که خلاف شرع می شود آن سیمی را ما چطور رای بهیم که جزء دیون عمومی باشد.

حاجی وکیل الرعایا - من که نشستم هر کس

زد می کند یا نشود رد بکنند می گویم دو قسمت آنها را ما می توانیم در مجلس رای بهیم اما قسمت سیمی را چطور رای بهیم توجه می فرمایند آقایان و می گویند خارج از موضوع است

حاجی وکیل الرعایا راجع باین ماده عرض

می کنم می گویند که آن ثبت هائی که در وزارت مالیه هست آن را بیآورند (و کلیه حقوق دیوانی غیر از اداری که جزء ادارات دولتی باید مرتب و جزء حقوق دیونی محسوب شد تا موقع وضع این قانون) این می شود يك چیزی که بنده این جا رای

اشکال دیگری خواهد شد و آن اینست که وقتی دفتر مخصوصی را در وزارت مالیه دایر می کنیم که در جزو شمه دیون عمومی باشد برای این است که دیون عمومی تغییر پذیر نیست و دولت میداند که هر سال در کروار یا سه کروار از بابت قرض خودش باید بدهد دیگر لازم نیست که يك صورت جزء باشد فقط در یکی می نویسند که از بابت دیون عمومی دو کروار بدهد پس باید آن چیز هائی که تغییر پذیر نیست در دفتر مخصوصی ثبت کرد چنانچه در فرهنگ هم همینطور است که دفتر می نویسند از بابت حقوق تقاعدی امسال مثلا (۲۵) کروار یا از بابت مستوفی (۲۵) کروار ماده میشود و در جمله دیون عمومی نوشته شده دیگر جزء بجزء لازم نیست در آنجا نوشته شود ولی از وزارت مالیه دفتر است که هر کس حقوق بگیر است میرود در آنجا از آنجا حقوق می گیرد و باید اسامی شان در آن دفتر ثبت باشد اما در این مملکت اینطور نیست امروز اشخاصی که در ادارات میروند و اسامی آنها در دفتر مخصوص ثبت میشود در مدت ششماه و می بینیم اغلب آن اشخاصی تغییر کرده اند از این اداره خارج شده اند یا بیکارند یا در اداره دیگری رفته اند آنوقت باید متصل در دفتر مخصوص تغییرات واقع شود و آن نتیجه مطلوبه را که ما میخواستیم حاصل نخواهد شد بجهت اینکه می خواستیم دفتر مخصوص داشته باشیم که آن تغییرنا پذیر باشد که همیشه بدانیم که از بابت حقوق تقاعدی چه میدهم و از بابت مستوفیات چه میدهم و باین ترتیب ادارات نخواهیم داشت بجهت اینکه این کتابچه متصل در تغییر و تبدیل خواهد بود و متصل باید اسامی را در این کتابخانه برداشته جزء کتابچه دیگر بنویسند و سال آینه این اشخاصی که از وزارتخانه ها و ادارات خارج شده اند و در خانه اشان نشسته اند باید بروند اسمشان را دو باره بنویسند و این اسباب اشکال خواهد شد این از برای مملکتی خوب است که تا مستخدمی خیانتی نکرده است دولت نمیتواند او را از آن اداره خارج کند یا يك شخصی که در يك اداره هست بپیخود او را با اداره دیگر ببرد وقتی که ادارات مارتب شد و يك استقامتی در کارها پیدا شد آنوقت يك همچو ماده را میشود نوشت والا باین ترتیب مجبور می شویم يك شمه هم از وزارت مالیه درست کنیم که کارش این باشد که اسامی را از این کتابچه بآن کتابچه نقل بدهد و اشکال دیگری هم پیش بیاید و آن آنست که اشخاصی هستند که در يك وزارتخانه مستخدم هستند یا در وزارت مالیه یا در عدلیه یا خارجه و در آن وزارت خانه بک مواجی میگیرند تفتیش مواج اینها از دو راه بعمل می آید یکی از راه وزارت مالیه یکی از راه وزیر که این شخص در اداره است مثلا برای يك شخصی که در فلان وزارتخانه است شصت تومان مواج قرار دادمانند آن هفتصد تومان حقوق دارد آن وزیر هم میدانند که این هفتصد تومان حقوق دارد آنوقت آن شصت تومان را میدهد آن صد تومان تفاوت را میدهد و این از دو جا تفتیش میشود یکی از وزارت مالیه که در آن وزارتخانه و اگر نباشد حساب این اشخاص فقط در يك جا باشد در وزارت مالیه باشد آنوقت

يك تفتیش بعمل می آید و این اشخاص که در دفتر مالیه اسمشان ثبت شده است ممکن است فردا در يك اداره دیگری داخل شوند و ممکن است رئیس آن اداره و وزیریکه آن اداره جزو وزارت خانه است نداند که این شخص حقوق دیگری هم دارد و اسم او در آن دفتر ثبت شده است و از طرف دیگر اسامی این اشخاص در بودجه که بمجلس داده میشود نخواهد بود و مجلس نمیتواند بفهمد که بودجه يك وزارتخانه که بمجلس تقدیم میشود مقادیر مواج اداری او چیست مقدار حقوق دیوانی اجزاء آن چیست در چیست در يك وزارتخانه که بودجه آن صد هزار تومان است ده هزار تومان جزء دیون عمومی است و نود هزار تومان از بابت مصارف کلی است و در آن بودجه نوشته نشده است که چند نفر جزء شمه دیون عمومی هستند فقط بنویسند صد هزار تومان مصارف این وزارتخانه است بنابراین دولت نمیتواند يك عقیده پیدا کند در وجوهی که از وزارتخانه ها بمصرف میرسد حالا آدمم فرض کردیم که يك چنین چیزی را ایجاد کردیم و قبول کردیم در اینصورت دیگر نباید گفت اشخاصیکه در ادارات نیستند و حقوق دیوانی دارند تا موقع وضع این قانون آن حقوق جزء مخارج بودجه نیست اینها باید يك کتابچه علیجده از برایشان معین کرد برای اینکه بسا می شود يك شخصی امروز در اداره مستخدم باشد و حقوق دیوانی اجزاء آن اداره باشد و فردا از آن اداره خارج شود و جزء اشخاصی که در ادارات نیستند محسوب شود.

پیشنهاد یکی از نمایندگان ببارت ذیل خوانده شد .
بنده پیشنهاد می کنم که این ماده باین قسم نوشته شود .
(کلیه حقوق دیوانی غیر از اداری که جزء مخارج ادارات مختلف بوده باید علیجده مرتب و جزء شمه دیون عمومی و مستوفیات تقاعدی باشد) تا آخر ماده

حاجی عز الملک - حقوق اداری که مذاکره شد اینجا ما بشخصی حقوق نمی دهیم حنون اداری راجع بشغل است که در مجلس معین می شود نظر بآن شخص نخواهد داشت و باید مواج تقاعدی هم همینطور که آقای حاجی آقا فرمودند و آقای مؤتمن الملک هم بآن اشاره فرمودند تفکیک شود و اشخاصی که خارج از اداره هستند حقوقشان علیجده باشد بجهت اینکه کسی که در اداره خدمت می کند حقوق دیوانی ندارد همان حقوق اداری را می گیرد این برای ما اشکال تولید می کند بجهت اینکه ممکن است حالا بکنفر در اداره وزارت خارجه خدمت بکنند و حقوق اداریش را آنجا بگیرد و حقوق شخصی را کسر کند ولی وقتی که رفت در وزارتخانه دیگری آن وزیر ممکن است نداند که حقوق شخصی دارد پس بعقیده بنده کلیه حقوق اشخاص باید علیجده و مرتب باشد و بآن ملاحظه که آقای حاجی وکیل الرعایا گفتند دیون عمومی اسمش را بگذاریم بجهت اینکه اشخاصی که مواج میگیرند باید يك قسمت علیجده باشند و اشخاصی که در ادارات خدمت می کنند حقوق شخصی آنها از

ماده (۲۸) بتصویب مجلس شورای ملی باشد.
موثمن الملك - اینجا لازم است يك دو کلمه اضافه شود (اگر پنجهزار تومان بیشتر باشد آن معامله باید با اطلاع دیوان محاسبات انجام بگیرد ممکن است اسباب سوء تفاهمی بشود که تصور کنند باید بتصویب دیوان محاسبات باشد و حال آنکه معامله نباید بتصویب دیوان محاسبات برسد و اعلان باید بتصویب دیوان محاسبات برسد) قید شود یا معامله بدون ترتیب اعلان عمومی و مزایده مناقصه صورت انجام نخواهد یافت - برای این که سوء تفاهم نشود .

رئیس - رای میگیریم در ماده (۲۴) کسانی که با ماده (۲۴) بطریقی که کمیسیون تصویب کرده است موافقتا قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب شد .)

ماده (۲۵) معاملاتی که پس از اعلان در ظرف مدت معینه قانونی داوطلبی پیدا نکرده باشد و یا این که داوطلبان شرایطی پیشنهاد نمایند که قابل قبول نباشد دولت میتواند آن معامله را با هر کس بخواهد انجام دهد مشروط بر اینکه از حدیکه قبلا معین گردیده است تغلف نشود .

حاجی وکیل الرعایا - بنده عرض میکنم در آنچه در اعلان اول تعیین شده است (قبلا تعیین شده است فعلا نیست اینجاست فعلا نوشته شود .

آقا میرزا مهرتضی قلیخان - قبلا هست فعلا نیست .

رئیس - رای می گیریم کسانی که با ماده ۲ بطریقی که کمیسیون تصویب کرده است موافقت قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و با اکثریت تصویب شد)

رئیس - بقیه شور این قانون میماند بجلسه دیگر آقای دکتر امیرخان از عضویت کمیسیون فواید عامه استعفا کرده است حالا یک نفر بجای ایشان انتخاب میشود .

دکتر اسمعیل خان - چون فردا کمیسیون داریم وعده برای رای کافی نخواهد شد بهمان دلیل استدعا میشود همین حالا انتخاب شود .

آقا میرزا مهرتضی قلیخان - يك نفر عضوی که برای کمیسیون فواید عامه لازم است معین شود آقای آقا میرزا ابراهیم خان چون عضو آن کمیسیون بودند و خیلی مواظبت داشتند حالا از ایشان خواهش کردیم و قبول می نمایند اگر میخواهید ایشان را انتخاب کنید .

(اوراق رای منتشر و اخذ شد آقای حاجی میرزا رضاخان آقایان ضیاء الملك - آدینه محمد خان مرتضی قلی خان - بختیاری را برای استخراج آراء بقرعه معین کردند)

رئیس - نتیجه در خارج استخراج شود .

حاجی عز الممالک - روزنامه ایران نود و قسمت راجع مذاکرات مجلس شورای ملی در خصوص تقاضای آقای ادیب التجار نوشته است که ادیب التجار تقاضا کرد برای تأکید در حرکت آقای نایب السلطنه تلگرافی شود ولی مانند در صورتی که تمام نمایندگان تصدیق کردند قرار شد مخابره شود و

آقای حاجی شیخ الرئیس هم سؤال کردند آقای رئیس جواب دادند که تلگراف شده است .
رئیس - بلی همینطور که عرض کردم تلگراف شده است .

معاضد السلطنه - تقریباً يك سؤالی کرده بودم از آقای وزیر خارجه راجع (بکامیش تیه) که باتباع ایران بعضی صدمات وارد آمده بود و بعضی تعديت بر آنها شده بود استدعا میکنم که تأکید بفرمائید حاضر بشود .

رئیس - تأکید میکنم بیایند جواب بدهند - جلسه آتیه روز سه شنبه و دستور آن بقیه دستور امروز است (مجلس مقارن مغرب ختم شد)

جلسه ۱۷۶

صورت مشروح روز سه شنبه ۱۳۲۷

شهر ذیقعد ۱۳۲۷

مجلس دو ساعت و ربع قبل از غروب آفتاب ریاست آقای ذکاء الملك منعقد گردید آقای معاضد الملك صورت مذاکرات جلسه قبل را قرائت کردند .
 غائبین بی اجازه - آقایان قوام الاسلام حاج میرزا آقآء نویری . آقا سید محمد رضا کاشف صدرالعلماء .

با اجازه - حاج محمد کریم خان . آقا میرزا احمد فهیم الملك . حاج فاتح الملك . معزز الملك آقایانیکه سر وقت حاضر نشده اند سید دار اعظم . مستشار الدوله حاج امام جمعه . ممتاز الدوله . معتمد التجار .

وکیل التجار . محمد هاشم میرزا . افتخار الواعظین آقا سید محمد باقر ادیب . کاشف در صورت مجلس روز یکشنبه بنده و آقای صدرالعلماء را جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ما اجازه داشتیم روز یکشنبه و کلای خراسان را در تلگرافخانه خواسته بودند در هیئت رئیسه مذاکره شد بالاخره بملاحظه اینکه عده نمایندگان در مجلس کسر نشود بنده و آقای صدرالعلماء را اجازه دادند بتلگرافخانه رفتیم .

صدرالعلماء - بنده هم با آقای کاشف موافقم می خواستم عرض کنم با اینکه صورت تلگراف را ملاحظه فرمودید چرا اینطور نوشته شده است .

معزز الملك - بنده را هم جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده هم اجازه داشته ام

رئیس - با اجازه نوشته اند
آقا میرزا احمد - بریر روز اینجا قرار شد از برای تأکید در تشریف فرمائی آقای نایب السلطنه تلگرافی مخابره شود مخابره شده است یاخیر .

رئیس - همان روز عرض کردم تلگراف شده است .

صورت استیضاح افتخار الواعظین بمبارت ذیل قرائت شد .

بنده در خصوص مندرجات روزنامه برق از آقای رئیس الوزراء استیضاح خواهم نمود استدعا دارم اطلاع بدهید حاضر شوند (افتخار الواعظین .
رئیس - اطلاع میدهم (پیشنهادی از آقای معاضد الملك بامضای بانزده نفر از نمایندگان بمبارت ذیل قرائت شد .)

نظر باینکه بودجه هذالسنه هنوز به مجلس پیشنهاد نشده و هر قدر هم سؤال و استیضاح در این باب از وزراء شدمفید فایده نگردیده بنده تقاضای کنم که هیئتی مرکب از ۳ نفر از اعضای کمیسیون بودجه یا از مجلس منتخب شده باید که کمیسیون تفتیش مالیه اجازه داده شود در این باب تفتیشات لازم نموده معلوم نمایند که علت تأخیر تقدیم بودجه چیست و از طرف کدام وزارت خانه تصور شده و می شود بالاخره سعی کنند که بودجه را هر چه زودتر از طریق وزارت مالیه بمجلس پیشنهاد نمایند که از تصویب مجلس بگذرد معاضد الملك خلیل فهیم الملك ذکاء الملك - محمد ولی - نصر الله التقوی - الاحقر حسین یزدی - حاج میرزا رضاخان - غلامحسین - ابراهیم - احمد شیبانی .

رئیس - بلی این پیشنهاد را بنده بهتر از همه ترتیبات صلاح میدانم که همان اشخاصیکه برای کمیسیون تفتیش انتخاب کرده اند این کار را هم بهمان هارجوع کنیم که در این باب هم تفتیشات لازم را بنمایند و لوازم تسریع آمدن بودجه را به مجلس فراهم نمایند دیگر که آن میکنم محتاج برای نیست .

افتخار الواعظین - چند وقتی است که بنده يك صورت سئوالی نوشته و به هیئت رئیسه تقدیم کرده ام از وزارت امور خارجه در خصوص اقدامات انگلیس در بندر لنگه از آقای رئیس سؤال میکنم که سؤال بنده فرستاده شده است و تشریف نیارده اند یا فرستاده نشده ؟

رئیس - بلی سئوالات چندی است که آقایان نمایندگان از وزراء نموده اند و فرستاده شده مجدداً نوشته میشود که تشریف بیاورند .

کاشف - این مطلب منافی با این نیست که وزراء حاضر شده جواب سئوالات را بدهند .

رئیس - عرض کردم سئوالات نوشته شده فرستاده شده است مجدداً هم خواهیم نوشت .

میرزا مهرتضی قلیخان - نتیجه انتخاب یک نفر برای کمیسیون فواید عامه که انتخاب شده بود آقای آقا میرزا ابراهیم خان با چهل و هفت رأی منتخب شدند . رایورت کمیسیون تفتیش جنوب بمبارت ذیل قرائت شد .

بتاریخ دوازدهم شهری قعده کمیسیون با اکثریت آراء آقای دکتر اسمعیل خان را بر ریاست آقای حاج عز الممالک را بمنشی گری و آقای وکیل الرها را با سمت مخبری تعیین و چند جلسه متوالی با هیئت وزراء مذاکرات لازم در فراهم نمودن موجبات تکمیل انتظام امور ایالت فارسی نموده اقداماتی که اسباب اطمینان خاطر نمایندگان محترم باشد از قرار ذیل صورت پذیرفت .

۱ فرستادن ایالت که از مهم ترین امور بود هیئت دولت مأمور صحیحی که محل وثوق خود دانسته تعیین نمودند ۲ - در باب قوای نظامی وزارت جنگ متعهد شدند تا ۱ روز دیگر دوهزار نفر مسلح بیاورند و سوار باتویخانه کامل در تحت ریاست یک نفر رئیس اردو بمسئولت فارس حرکت بدهند ۳ - تمام وجه مخارج اردو بوزارت جنگ تهیه و پرداخت شده است ۴ - برای